شاہ مرداں شیر یزداں قوت پروردگار

لا فتی الا علی لا سیف الا ذوالفقار

جنگنامہ حضرت علی کرم اللہ وجہہ

یعنی

جنگِ قندور

من تصنیف غلام نبی شیخ منڈھول

حسب فرمائش

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب مہاراج گنج بازار

(شاخ، مائسمہ بازار امیرا کدل - رزیڈنسی روڈ امیرا کدل سرینگر)

"نعمانی پریس دہلی"

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

جنگنامہ حضرت علیؑ

حمد تس چھوڑیں پاک پروردگار | کرون آفریدہ بہ لیل و نہار

تھون بے ستون آسمان بپای | فروزندہ از مہر انور نمای

کرن بر فلک آشکارا ملک | ستارن ڈرن روشنی بر فلک

کرون تم زمین آیسے پٹ نبار | برون از گل و سنبل و لالہ زار

انن انبیا تم برون از حساب | کرن ختم بر سید کامیاب

حقن شوقہ تمندہ زمین و زمان | کرن آفریدہ فلک بے گمان

سو نور محمدؐ اوّل پیدہ گو | تمی نورہ نشہ کائنات پیدہ گو

در آخر زمان سوی رسالتمآبؐ | سپون جلوہ گر چون مہ و آفتاب

کرون جابجا دین خود آشکار | لدن تم سر بت پرستان بدار

خلیفہ اوّل تمند وی راست گو | ابوبکر صدیق فرخندہ خو

دوم صاحب عدل یا شد عمرؓ | تریم باحیا شاہ عثمانؓ بفر

چھوڑ ورم علیؓ شاہ دُلدُل سوار | جہان پہلوان حیدر نامدار

بعد از حمد و نعت نبی گوش کر

بیوین رحمت بے حساب ہ نزول

بر اصحاب و بر آل پاک رسولؐ

چھپیم چار یار رسولؐ انام

تمن پر ہزاران درود و سلام

بقوت تمو کافرن کا لو مول

تمو تازہ کر باغ دین رسولؐ

دلو سا تیوان سے لعل رنگ

نہ چیت عزم چھوڑیم نیزہ ہا و بجنگ

زسے تازہ سینم مہ مغز و دماغ

چھوڑ بسل زغفلت تراوہ اندرم چراغ

روایت کرن صاحب جاہ قدر

بہ حضرتن اکبر فتح روز بدر

۲

دران جنگ بوجہل بد روزگار

سپین داخلن نابر سردار خوار

وچھنت زور بازو دی کا عنبرین

زمین بنن ابر ہ شہر رو سیاہ

بسنجارہ از بہر بوجہل کی

بہ شہ ہ بہر پیدہ سی

ثمن بد رکن بہنر ہ سو خوار

الوجہل بس آکی نکھو اسہ سو خوار

سمن ناو نخنتال بد روزگار

نہی دیو بسوی ہی نہ تو نبرا ب

ہمی باک حسند خون لہا از عذاب

ونت بی تمین دلاو سیر بسر بین

سوی ملک فند ولد ولد نایکین

دران شہر آکی سکافرہ بادشاہ

دلاور شہ صاحب عزوجاہ

تمس کافرس لشکر بیشمار | ہزاران پیادہ ہزاران سوار
رعیت تسند آس پڑ مالدار | گمت راضِ بر عدل آن شہریار
یکن شہر سی گرد دای یل | بہر جا چھونت فاصلہ میل میل
بگرد دشہر چار کوہ برین | تھزر در نظر تا بچرخ برین
تمن کوہنی رنگ بن بن جدا | یکی سُرخ دیگر سفید و سیاہ
چھوزورم سبز رنگ فیروز کاخ | سٹھاہ در بلندی مہیب و فراخ
بیہ قلعہ کرمت بنا بے شمار | چھہ لشکر تمن بنز ہزاران ہزار
غرض شہر تسند مثل بہار | بہر جا گل و سنبل و لالہ زار
درین شہر تختال بدروزگار | بنز دِ شہنشاہِ ظالم شعار
اندر ژاو بیشِ شہِ کافر آن | تھون سر نتھر تم سر آستان
و دُن تم بنز دیک آن شہریار | بزاری کرُن جامنی پارہ پار
پتھر پیو سپن سخت بیہوش جان | تمس بدرگس گو رنگ زعفران
بہوش بیت دیس شہریارن یہ حال | ژہ کیاہ گومتن چھوی میون قیل وقال
و دن چھوک بزاری ژہ بے آب و تاب | ژہ کم مشکلن یوت کرمت خراب
پنن ناو و ون چھوک کتگوے جوان | بجلدی مہ نش کرتہ ولول عیان

ونن چهوک سخن های بے اعتبار
دپن تس وزیرس کرے تاکار
زبرزه پیپی سنگ هالن سخت سخت
کرن هافرن از غضب تم تخت
کرتی نعره کین زسینه بزدر
متی پیچ دن پهوا ژدر بشور
به بوزت مقاتل تس پیش کینه در
هتش از غضب براز حرارت لبر

چهوکس پادشاهس مه ستی مجال
سپیته زه یه پشکه بجنگ و جدال
دپن اکه بهت یه بوزد یک شاه
بهت اسو پچهان ازدهای سیاه
چهو مار سیه اسو پچهان دار
دپان ناوتس میکد نامدار

مه چهوم بوزمت پیشتر این کلام
چهو آزرده خلقن کرن بیشمار
دیس تام تختالن اے پادشاه
چه تس لاٹ ده وه فکر جانی بجنگ
زه کرجاره جوئی پنن دلولی!
دیس پادشاهن زه کیاه چهوی گمان
گر هم خواهش یدوی علی پهلوان
ازان پس ان خلعتاه اک ززر
ز بهر سکونت تس اک مکان
ازان پس شهن انه ناون وزیر
کرن کانهه دلیراه چهوم تم روان
دیس تم وزیرن چهو ماسر سری
گمانه مه کریتهو زه اے شهریار
بهت چهوک زه خوش پاٹ برتخت زر
مه کرات کلاس کنوی زیاده غور

سپن پیده درمکه خیر الانام صلعم
علی ولی حیدر نامدار
خبردار گرزه وانتهیتو خواه نخواه
اتی لشکراه هت ای سخت تنگ
رٹن انه ناون جناب علی ع
هزاران مه چهم زور ور پهلوی
دلیرن اتهه کیاوه ناون امان
ولن سوی به تختال بیداد گو
دنس پادشاهن برائی امان
دپن تس زه ون مشوره دلپذیر
رٹن انه ناون علی پهلوان
کرن بسته آنن جناب علی ع
مه تل فتنه ناحق مه کر کارزار
مه کرات کنوی اے شه نامور
مه آنن شه دین و دنیا بشور

دپن پادشاهس آے شهریار
ونن پادشاهس اکه ییراو انکار
هنکه زن سوی کانه سپاهی نشان
رٹن پهلوانن جنگس شاهان
ونی پیران شهن تمس پن پادشاه
مس کن ونن ترونن جنگ نادان شاه

ازان پس یه دین سپن کس کانه پهلوان
هنکه زن کس کاک کنن شاهی وبنان
عطا کرس ییکه دن سه ناموری شهریار
دن تس پیس اکه حکم وزارت نامدار
یس دیکه زن سه یکه سپن پادشاه جهان
دین سجده درشن شاه جهان

گنډن تم کمر هچو شیر ژمان
تولن نیزه دردست اندر زمان

وتهت دراو مانند دیو رجیم
گلن تس وچهت آس شیران زبیم

ز لشکر دتس پادشاهن شه شاس
تمی پهلوانان جنگی اساس

وتهت دراو از بیش شاه جهان
دو منزل یگن گو چو شیر ژیان

سخن مختصر بعد یک سه زراه
به یثرب زمین وات تم کینه خواه

درانجاز بهر شه بوتراب
گرک مشوره از گرفتن شتاب

دیک یڈ گرځهو باشکوه تمام
مقابل بنزد شه نیکنام

چهه ژر زور در عربکی پهلوان
تمن سیت آنو نه تاب و توان

گرځهو ماره مطلب آسه نیره کره
بنزد شهنشاه خیر البشر صلعم

چهو بتهر کر و جنګلس منز قرار
علیؑ واته یتو بهر سیر و شکار

نمون بسته کره تهن نیز دیک شاه
لبو تس نشن تازه بخشایشاه

یهوی مشوره پیوک در دل پسند
کهٹن بیٹ در جنګله تم نژند

ولو ساقیو چهوس بو بی آب و تاب
پیئے چای چهم مغز ګمیت خراب

دتم ول انت چای خوشبو چهه
ونن داستان ااده بو همه

آغاز داستان

نظر کړه پاین کار چې ترخ کهن
بیا زی ماهوان اجان یاد در سهن
روایت کړین صاحب تب با نجب
پہ نہیں اندر اس نجیب الشہ
سوی مسجد پاک سپین سے جناب
زبه نما زران رسالتمآب صلعم
بمسجد جمع اس اصحاب دین
سپی باجماعت نماز نبین
ازان پس جناب ادرج دبان
بیدان وعظ خاطن ایشان بیان
پس از وعظ کرنہ ایشان یشن حال
وپس اکهاه از بر عوت سوال
سنه حقن ایرانہ بسلکار
بجنګک ستہ نت بعد جهد پس ملیار
مہ جهیبر از بعد پس
بیبن دست بسته بشاه جهان
ازان جمله اوہم بین عذر خواه
سه حض سود در دل یہوی مدعا
کره از بود عوت تهو وتوه قبول
منور کرو خانه می یار رسول صلعم
جنابن درپیں لی اخ مہربان
بجنګل ژه ګرځوان شکار ده روان
تبعه دراو سوی اورهم نامدار
کربسته بر عزم تهرم شکار
دزن تیغ بران تهور شجام
تلون نیزه دردست گرز وحسام
بجنګل روان ګویه باد دمان
کرن جستجو عنان برعنان
عرض فرت جنګلس بهر طرف
سود در دانه ګویا که در در صدف

نهکت واتونت جایه سوی نامدار
وچهوُن فوج بسیار خنجر گذار
دسُهت آوُ مبکد چو شیر شکار
دپنُ تس که اے پہلوان زمان
پبُن ناوُ ون چهوک ژه کسُن نامدار
یه بوزت سپیُن پہلوان در عجب
ژکیاه با علی چهوُی غرض مختصر
یه قندورک پادشاه دلیر
چهوُس فوج بسیار خنجر گذار
تسندُی بو چهوُس خاصه اک پہلوان
یمن لبته کرت علی پہلوان
دیم نصف شاہی سو شاہ جہان
یله گوش کرُ پہلوانن به حال
سپیُن نار زن ہیچو آتش تمام
دپسُن تم که اے پہلوان نامور

بنزت مبکد بدگہر پرشرار
سراسیمه گو ادہم نامدار
بزد یک آن اوہم نامدار
ژه ماچهے خبر از علی پہلوان
کنوُی زن کرن چهوک ژه شیر و شکار
دپنُ تس که اے کافر بے ادب
مه نِش ون بجلدی اچ تو خنجر
مقابل تس دراوُ مانند شیر
چہل لچه پیاده چہل لچه سوار
تمی سوز مت چهوُس بو بتو بگیمان
به تیغ و بگرز و عمود و سنان
عطا بیه کرم دختر دلستان
کهفوُس خشم از بسکه زہر ہلال
دپنُ تس که اے کافر بد لگام
مه چهوم ناو مبکد باین کروفر

٨

سکهاه شادمان گو تن سخت جوش
کرن کر یک فوجس یکبارگی
الیه دل لیس پیر کر دوباره گی
وتهت یه یکبار فوج شریر
رنگ در میان اوہم دلپذیر
وچهت حضرت اومن الجی
بسوی خداوند ارض و سما

تمتس یام نام علی گو یله گوش
بمعه فوج ہمت واتا وت بنار
دمت ون بو اندر دم ذوالفقار
خذا کر ترتس ون لیک کرامان
چهوکسی پرکنی بو عسکی پہلوان
نبر سر ماژه ہیبت علی نامدار
ون چهوک سخن ہای بے اعتبار

٦

کرن اسم الصمد زاری وابکار
منجن یاری از حضرت کردگار
سکه یه یار زور و قوت عطا
پین دشمن پیش دیم مه فتح
سمن ستمن ارز و ایجاد
دویم چهوک ژه لبه چهوکس ارض

نهکه زرن شہادت نبیب
وتتی کرن تیغ برن وجس اندر
دوان کافرن اوتهونه جوان شتاب
به سرن سیکدس پیاده گره اضطراب
وچهیت نبن صفن سو غران پلنگ
سران جوان روان آسو بیدار جنگ
به سو دوان آسو مانند شیر
سوی بالای سوی زیر

الٰہی بان آن شاہ خیبر البشر
سر مہ باوری کادم میں پئن ظفر
بوک آن چھوس ژہ کافر ہزاران ہزار
چھوسنئ بجای فضل کا نزوی بکار
وفنت پئی باپئی کدن تیغ الماس آہنگ
لین ہتھنہ کافرنی بیسدرنگ
سر ان بجاری ار کافران اجوی اسعدان
اسر ان سپئون کافران سر
سپئون ہیران مارہ از کافران
زہ سپ س ہیران نیم جان

کرن مارہ کافر ہزاران ہزار
وچھت مردی آن یلہ نامور
نظر سبکدن کر بران پہلوان
دون گو بنزدیک آن پہلوان
فرشتہ ژہ چھوک ای جہان پہلوان
دلیسُ تم ژہ اے کافر زشت کار
علیؑ ولی حیدر نامدار
ہزاران دمک در دم ذوالفقار
ژلک کتو گلک ون زقہر خدا
کنن یام گو مبکدس این کلام
کھندوس پئر غضب از حرارت بسبر
کرو حملہ ساری یسار و یمین
وکھت آو یک جملہ فوج شریر
تمن کنُ وچھت آن یل نامدار
الٰہی ژہ چھوی حال ہن آشکار

سپئُن تو دہ مردن گیر و دار
رہت گے کفاران دوزخ اثر
زہیبت تمس پیدہ گولرزجان
دپئُن تس ژہ پٹےئی دلس چھوم گمان
لڈن چھوک ژہ باشکر بیکران
یہ گو قدرت قادر کردگار
بو چھوس اے ستمگار بد روزگار
مہ ڈر چھومنہ از آتش آب و نار
با این تیغ بران کری سر جدا
ازان پہلوان حیدر نیکنام
کروں قہر بفوج دوزخ اثر
رٹن در میان ادہم پاکدین
رٹک در میان ادہم دلپذیر
سپئن عذر خواہ سوی پروردگار
بجز تو ندارم کسے یادگار!

زہ سپ س خستہ زخمی کران نیم جان
زہ سپ س اے صاحب باعجب
کرئر ژہ وراوم نامور
سر نشھنہ زور و وراوم نامور
چھوہ سپئن اندیس بیشین
ہمہ این کس
چھوہ دوار

کران جنگ لواو دیم نامدار
در ان کس ز خمہا بیشمار
ازان زخمہا خون بجاری سپئن
سپئن ناتوان سوی باری دین
الٰہی بدرگاہ تو
زمین دست بستہ خیرالانام

حذر کرزہ از گردش آسمان
چھوی پارٹے رسم دور زمان
کافر کروی سر جدا
وفنتی دتن ار سر سجدہ سوی خدا
زجنگ و زتیغ و تیر و حسام
الٰہی میانہ پیان تمام
درود و سلام

چھونہ روزہ ون باکسی برقرار
زٹک یام سر از تن نامدار
دران شہر قند ور نزدیک شاہ
دژن میکدس دختر نازنین
ببت کن یلہ گو سواد ہم شہید
ازین غم زرد گو جہان آفتاب
نبردلہ یہ ازغم شہ تابندہ ماہ
زماتم تولن درجہان شوروشر
سپن درتفکر رسالتماب صلعم
زہر شکار آن شہ خوشخرام
صحابہ سپن اندران غم اسیر
بمسجد نبی ؑ باصحابہ کرام
کرن حکم باقنبر رض کا بباب
دس قنبرن جلد آب زلال
دل آزردہ گوان شہ بوتراب

ایذا و نوشب و روز ہسند چھو کار
زلت گگے کفاران بدروزگار
تھوک پیشکش آن سرنیک خواہ
بپہ سیم و زر لعل جوہر نگین
رٹن بجای درزیر عرش مجید
وست درزمین گو سوبے آب و تاب
ولت ماتمک جامہ ہای سیاہ
بمسجد چھو پراران سو خیر البشر صلی
پپے ادہم نامور کامیاب
کیا و آونہ ورنہ سپن وقت شام
پپے ادہم نامور شیر گیر
گری آسو حیدر ؑ شہ نیکنام
مہ از آتش چھوم ستھاہ اضطراب
لگوک تلخ چت ہچو زہر ہلال
دپن قنبرس دم انت سرد آب

دس قنبرن آب سرد آن زبان
لگوس تلخ تراوت زھنک یام تام
علی ؑ وتی حیدر بوتراب
سپن رنج یلہ تلخ لگوس سوار
دلن زانونس شال سخت تر
چھو درپیش مت نظر کیاہ مگر
گرگے دراو علی حیدر بوتراب ؑ
بمسجد بزدر رسالتماب صلعم
بدرواز مسجد علی ؑ وا تو یام
بری لبس زرخسار خون قطرہ تام
اندر زاو نزدیک خیر الانام صلعم
کرن دست بستہ ادای سلام
جنابن نظر کر بسوی علی ؑ
دچھون خون جاری زروی علی

۸

جنابن ودیس لاسے شہ بوتراب ؑ
زروی ناتوخون میپیکد بیجاب
بیا سے ودیش حیدرن اے جناب
لگوس تلخ یاست سہ حیدر سرد آب
کہ ا سہ نہ برت لبرے آب و تاب
گرہ اسہ چشیمان مہ چھیوم اضطراب
بیر خون چشیمان مہ سیم ناموار
جنابن ودیک ادہ سیم ناموار
سپن مارہ بلیشک سودو زدیہاد
بتہ اودان صحابو و دری سودو زار زار
دیا ہو وجامہ سرکی پارہ پار
دریغا کجا ادہم نازنین
دریغا کجا ابل بایکدین
دریغا کجا ادہم نامدار
دریغا کجا آن گرامی شعار

غرض در مدینه سپین شور و شر
ودن اده من چار نور البصر
غرض با صحابه جناب رسول صلعم
سر راه وچهوک اسپ ادهم بزار
ودان آو آن اسپ والا مقام
کرن سب اشارات ادهم بیان
جنابن صحابن ته باوُن تمام
صحابو بله بوز نیتهو هیو بیان
جگر چاک گے چار نور البصر
هتو بابه کت شایه نندر رہے
هتو بابه گره دراک هر شکار
کرک آنجنابن ستهاه دلدهی
سخن مختصر شاه دُلدُل سوار
وچهن جا بجا گرد ران مرغزار
وچهن مرده کافر هزاران هزار

پئے ماتم ادهم نامور
گرهن تی وچهت پاره پاره جگر
بصحرا پکن گے ستهاه دل ملول
زبس زخمها سوی گمت و نفگار
کرن آنجنابس ادای سلام
سپین باره سوی نامور پهلوان
چهو بیچاره گمت ادهم نیکنام
تتهر پے وست تم سپین نیم جان
اماماں عالی سپین چشم تر
مشت اس گئی کیاره هندر گمے
نیوو دِل چهه حضرت کران انتظار
تمن غم زدن تم کری آگهی
کهست دُلدس گو بران کوهسار
نفکت و اتو در وادی کارزار
گمت سرخ میدان بمانند زار

نرشتو ہنان کر بریز زمین
خزاین برآن کر بریز زمین
سخن مختصر آن دُرِ نازنین
نمازہ جنازہ کرت سگے ادا
پیٹھان پیشوایانہ شیر خدا
کردن اشت وشویاہ مثل نجوم
نرشتو بناوک تا قیامت قبر
ورن قسندوی کرنہ ساروی قبول
اگرچہ سوچیدر پیٹن دل ملول

تھون ہر زمان برآن تربت نامدار
سواسے گرامی ترسند نازنین
ہر زمان ازرحمت بیشمار
برآن تربتش پیوٹھ تس ہمنشین
علیؓ وولی حیدر بوتراب
روان گو بقند در اے آفتاب

۱۰

بحکم خدا آن تن نامور
دپن لے برادر بمن گوش دار
تمس نش گمت آسو تحتال خوار
دپن تس ایی شاہ مردان بجنگ
ینن چارہ کر اے شہ نامدار
تمی سوزمت ہیکد بد اساس
کھست آسو پٹ مرغزارس اندر
دکھت آو ہیکد نہ نش مختصر
رٹت بو تمن پیش شاہ جہان
نہ بوزت ودُم مہ جگر سخت تر
ہزاران کرم مارہ از کافران
لگم زخم ہا بر بدن بیشمار
دکھت آو جلد ہیکد بدگہر
مقدر یہ آسوم بروز ازل
وُن کرتم مہ از دست خود نشتہ وی

سپین در تکلم ازان خوشنجبر
بقندو اک کافرا شہریار
زبہر تو اے شیر پروردگار
ہتھمن فوج ولشکر کری سخت تنگ
رٹت انہ ناوُن سو شیر شکار
ہتھمن پہلوانان جنگی شناس
بو واتس شکارہ کران ہنجبد
علی صاحبن مارہ چھکیتھ خبر
متقاتل ہمیں دراو اندر جہان
کڈم تیغ بر لشکر بدگہر
بہ تیغ بہ نیزہ بہ گرزِ گران!
دتم سجدہ سوی خداوندگار
زخنجر بسجدہ بجدا کر نہ سر
نہ داتم سپین تن نہ ہرگز بدل
دفن در زمین چھوم یہوی آرزوی

بہا ساقیا جلد بر شراب
بتھ چھوس چھیت لو گمت لاجواب
لبالب دتم شہ پناہ این زمان
گرے دراویلہ حیدر نامدار
یہ تنہا سوی جنگل وکوہسار

غمس بٹ تمن غم پیون بیشمار
اوّل پیوک از بہر عمۂ سو غم
زبس غم سین تم سٹھاہ بیقرار
زدردِ جگر چاک جامن کروک
تہندحال ڈیشنٹ ودن آسمان
جنابن رٹن ہننہ اندر کنار
کرن تہ بیہ تر مدا راہ تمن
بدین سان کرن کیازہ چھو گریہ زار
کروک عرض اے سروِ نامدار
اوّل حضرت اُدہمن پئے نہ آو
سُپن کیاہ تمن نامدارن وکان
یہ بونرت در اندیشہ گو تاجدار
زچشم مبارک گہرہ بار گو
کہ اے پاک معبود پروردگار
ودن از خدا آوَر روح الامین

ہرن اشس بمانند ابرِ بہار
دوم بیخبر از پدر پدِ ستم
بہ پیش محمدؐ ودن گے بزار
سو محشر تمو خاص وعامن کرک
نزل سپُن در زمین و زمان
بشفقت تمن بوسہ ہا بیشمار
دبن چھوک ودن کیازہ توہ از ستم
وبنو دل سپُن مہ جگر پارہ پار
زدو غم سٹھاہ اس گمت بیقرار
دوئیم شاہمردان نبی تس گیا ؤ
نہ ون اے شہنشاہ کون ومکان
پے ادھم وحیدرؓ نامدار
بدل ملتجی سوی جبار گو
چھوکت جایہ آن حیدر نامدار
خبر ہت بدرگاہ سلطان دین

دین الت سلام اہے اے حبیب ودود
خدا ہن پٹازہ اللہ نے سلام و درود
دیوی آکہ دیکھ گناران مہ شفیع و نحن بن
زہے بہ علی حبیب سدا پاک دین برکے شہید
وی اُدھ ہمہ ہٹھ ہامعود
رہن جاری درازن ریز عرش مجید
ساہا جنت جھو نخال ابرار واکلال
سنبز دہتقابل ودان اگر زار
نیلین ہمہ داستان
غرض جنب نیلین ہیشیں خیر المنان
سرا سترونین شہنشاہ کون ومکان
یہ بونرتن الہی بہرادم جوان
دل سے آزردہ سکے یاران بیان
کہون سر سنبز نزدیک داستان
یہ شہر جنب نیلین وینک داستان

۱۱

جنابن ونک حیدر نامدار
بقفسدور گوفت پے کارزار
مقابل تمی شہر کوی شہریار
چھوتس فوج ولشکر زحد بیشمار
گرو جمع لشکر بلا قیل وقال
گرچھو ملک فسدور پے کارزار
صحابو بفرمان خیر الانام
ونفت آسے ہمت گرزہ تیغ وحسام
اما ہمو تیاری کرکی بہر جنگ
سلاح وسلب ہمت کمر بستہ تنگ
صحابہ سپاہان جنگی اسکس
سپین جمع ترہ ساس اندر قیاس
یکین درای ساری دیران جنگ
زہبیت سپین لرزہ در خارہ سنگ

پیٹھے جنگ آمادہ با صد طرب
ازان پس تے کافر نابکار
کھست گے قلایس بمانند نار
نظر دور تراوکی چھوکی اک جوان
گرس پڑ کھست ہیچو شیر ژیان
بشکل و شمایل بمثل ہژبر
یہوی نعرہ زن آسو مانند ابر

گمراہ سہ امت بہ فوج عرب
مرن خلق ساری یتہ کس ڈرسہ
اگر یاک کرکیماہ برچھی ہش گر شع
سپن شہر سی تنز قیامت پڑیڑ
خبر کرسنا کر بہ نعرہ شدید
مینوکی بانوان اکی نعرہ شدید
کہنن کا زن نعرہ یا مت پیون
کسی کی وبن

زہول دلیران نصرت مآب	نہان گشتہ شیر و درند و دواب
غرض از مدینہ باین قدر و شان	روانہ کو آن شاہ کون و مکان
بیت کن یلہ حیدرؑ نامدار	بس از دفن آن اژدھسم نامدار
روانہ سپن ہیچو شیر شکار	بقندور مانند باد بہار
ژلن کوبا آن راہ دور و دراز	گہے بر نشیب و گہے بر فراز
بروز و بشب ہیچو دیوانہ گان	نہ آرام یکدم نہ آب و نہ نان
دلی یلہ بوچہ تس لگن بیقیاس	کھون آسو ناچارہ جنگلک سوں گاس
سخن مختصر بعد رنج و عذاب	بقندور واتو آن شہ بوترابؑ
وجھن شہر سی گرد دریای نیل	بہر جا چھونت فاصلہ میل میل
نہ تت ناو نہ تت کدل زینہار	مگر قلعہ کرمت بنا بے شمار
ترن تارہ کرکانسہ جرات اکور	بہر جا گزران آب و دریا بشور
سپن در تفکر شہ بوترابؑ	وچھون یام پرشور دریای آب
کرون بادل خود دیہوی مشورہ	بصد قہر بو نالہ حیدرؑ کرہ
ونت ئی کرون نعرہ سہمناک	کہ گویا دست آسمان پیوچاک
ازان نعرہ گو شہر سی زلزلہ	وست آکے کوہ و بیابان ڈولہ

نبہ نس گزشت کافر نابکار
دیپہ یک کہ اے پہلوان نامدار
سکہو سکی چھوتی زادہ ای نامور پہلوان
بین ناو اسد نشان زادہ ون پہلوان
اے نامو سرور تیر زاد
وی کبیاہ چھوی مرار

وبن سک نہ جھکی سرپری
دانجا لی سی لغار نمچھو گرنغا نجھو
منجھی وی کہت جیب بیکس ان لو بہ تیغ وب
چہ سینہ لعار نہمن اس سر کہن شاد ماہر
چھچو دامن عیش و عشرت ہمہ خاص و عام

ولی رازاک چھوم بدل اسہ نہان
نہ بوزرت سیٔن شاد ساری کفان
ونک تس نشہ سربسر ماجرا
ونک تس نشہ ماجرا سربسر
کرن حکم تم ناخدا ین بفور
دوان ناخدا گئے بجلدی روان
نظر کر چھو کتھو قادر کارساز
چھو پالس انتہ تس ہمہ کاروبار
ولوسا تیو چھوئس بو در اضطراب
دتم چای پر شیر نندر ژلیم
بلہ بر کنار رکھتو سو شیر جبار
بکین واتو بردر گہ شہریار
اندر ژاؤ نزدیک شاہ جہان
ولی شیر مردان بعقل وہنر
رچھین قاصدانہ کہ تعظیم شاہ

دمن چھوم بنزدیک شاہ جہان
دون گئے بنزدیک آن شہریار
نہ بوزرت سیٔن شاد آن بذگاہ
نہ بوزرت سیٔن خوش شہ بدگھر
کر یونا وانیون دلاور بہپور
انک تارہ تارت سو عالی نشان
چھو کتھو جبلہ کر پانہ سوی بے نیاز
گھے صلح گہ جنگ گاہے فرار
پئے چای غالب گمت چھوم اسہ خواب
ونت داستان علی دل فلوالیم
دژن جف سیٔن دلدس پٹ سوار
بنھر و تھوز دلدل چو شیر شکار
بمانند آشفتہ فیل دمان
سٹھاہ آسوز برک عالی گھر
ستادہ سیٔن از دربار گاہ

بله میانو نعره ژه واتی بگوش
دوان مه نشه ایزه بجوش و خروش

کنن دلدلس گوسو تمند کلام
سیٔن دلخزین اشتر خوشخرام

ونت تس از انجایل نامور
بیتھن پیونبزد شه بد گهر

بفرش گره ای کرن تم قرار
بنزدیک آن شاه ظالم شعار

تمو کافرو دلدل تیز گام
تھوک بسته کرت بزنجیر تام

شہس با علی ہتو کرن گفتگو
دپن تس که اے نامور بیگ خو

ژه مہمان چھوک کیاه ونن چھوومه لانه
قدیمی توهی میان گره نفراز

دپس تم که پادشه نامدار
اسی بوزه آن حیدرؑ نامدار

رٹت آنه ناوت دلیرن الخه
رٹت آنه ناوت سو شبرن الخه

به کنت بوز تھن اس گمت شاد کام
ولی بیم شهرس ژه چھوی صبح و شام

اسی مانحمدؐ بجنگ آوری
وڈاوی سو شهرس بزورآوری

چھه پتر زور ور عزبکی پهلوان
تمن سیت لبسر اینه روی جهان

ولی یدمه دپه ہم گژهه بیدرنگ
انه سیت پانس بو فوج فرنگ

دپس پادشاهن ژه اے نامدار
همیشه توهی میان غمخوار نه یار

چھو کیاه غم اگر بیه رسول خداؐ
بفوج گران با تمامی سپاه

مہ چھوم فوج و لشکر زحد بیشمار
چھل بچھ پیادہ چھل بچھ سوار
ازان پس نجم شہ نامور
انک برونلھ طشت اکی بی زرد
تھوک پیش شاہس تتہ بیگمان
تنت اندر سرا دھم پہلوان
شہن دپو سوی شہ بوتراب
ہوی چھوی سر حیدرؑ کامیاب
علیؑ صاحبن نام تنت کن نظر
حسینؑ تہ زیس غم حسینؑ مبتلا
کرن تہ دلس گوس زیر و زبر
بچشم مبارک جہان تس سیاه

ته بوزت سپن خشمگین مرتضی

دنن از غضب میس کره اے پدر دعا

ته بوزت دل آزرده گو شهریار
غلامسں دپن گرځه بخشم و قهر
مه آسوم گمانه چهوبډ پهلوان
مگر کرته زانم چهور و باه لنگ
ته بوزت بجلدی دفن گو غلام
دپن تیس هی داتو اک پهلوان
نمی وچهوسر شاهمدان علیؑ
دپن پادشاهس که اے شهریار
ته بوزت سپن خشمگین شهریار
کنن یام گو میکدس سوی کلام
وتهت درا دُ در دست ټټ تیغ کین
بیتهن پیو بزدیک شاه جهان
دپن پادشاهس که اے شهریار
بزور و بقوت بخشم و قهر
قسم چهوم زعزّو لات و منات

کفوس خشم بر میکذ نامدار
انن نادرت میکدبد گهر
دلیر و دلاور بزور و توان
سهس سیت در ائرت مقابل بجنگ
دنن میکدسس شهریارن پیام
زملک فرنگ نزد شاه جهان
ژټټ پیس ژه آئت بروشند لی
یه چهوبنه سر شاه دلدل سوار
دپن مه انن میکد پر شرار
سراپا سپن هچو آتش تمام
بنزدیک حیدر یل پاکدین
برهنه ژټټ تیغ بو از نیام
همیشه بوین چان دشمن فرار
ژټم مه سر حیدرؑ نامور
دنم نیز بلاشک اُیز کرچه بات

ته بوزت سوین بس شد خشمگین

کنن از غضب خیس بس اے یار

۱۵

وتهن گو کمانه شیر شکار

گرن حمله بر لشکر نابکار

بنزدیک آن شاه بیداد گر
برزدی ژٹن میکدن او هم
نبرد سر بوزرت که کافر اجنبی
دلی چهوس بوزنه ز سلیمان بی ع
نه چهوس بوزنگانه چهوس پهلوان
هنر بوزرمی ژٹن دُپن دسته بیگمان
پر قلم و دکم پیچ چهو سنگ چهو دهان
قسم چهوه دوان تو هم اندر زمان

سو چهو بنه سر شاه دُلدل سوار
تس نه دپهی او هم نامدار
علی و دلی چهو عالی گهر
ترسند وی برادر بو چهوس نامور
تو دی ایست بو چهوس بر سر انتقام
بیکن اسه ون شاه عالیجناب

کڈن تیغ بران ببر از نیام
بهر سو کردن کافرن قتل عام

صفا صف رٹن کافر بد اساس
یکا یک ژٹن کینهه ته کرنگ ته پاس

کرن آسو حمله چه شیر شکار
گهی بر زمین و گهی بر بسار

بهر سو کرن جاری دریای خون
زخوان شه زمین سر بسر لاله گون

ته ڈلیشت اُنن کافرن اضطراب
از انجا ژلن آسی بی آب و تاب

و دن گی بنزدیک آن شهریار
ملن خاک بانس و دن زار زار

ته ڈلیشت دل آزرده گو شهریار
وزیرس پر ژهن کیاه چهو تدبیر کار

مه چهوم یی گمانه نه شهر فرنگ
چهو نه آمتن این دلاور نهنگ

بجیله زه گرهه نزد این پهلوان
پر ژهن کیاه زه چهوی ذات نام نشان

ته بوزرت وتهت دراو سوی نامور
نشه حیدرس کو بعقل و هنر

دُپن حیدرس ای دلاور پلنگ
سبب کیاه ژپنک مقابل بجنگ

کرن ماره کم پهلوان شیرزاد
غرض کیاه ژ چهوی دنته دردل مراد

قسم چهوی تُرسند یم زه پیدا کرک
قوی و دلاور هویدا کرک

پزرُوی ون کتکو چهوک ته ای نامور
دلیر و دلاور بعقل و هنر

ته بوزرت کرن حیدرن زهرخند
دُپن تس که ای مرد نیرنگ و فند

بنا که سمہ سس ها تفین نیاد
سرے رانے زور و درے پہلوان خدا
منہ جمہ انزین ایت پس عشیار
ومن فتح و نصرت خداوندگار
مہ دستکار چاپوی جہان آفرین
چہک سمہ سیمہ تہی یا تفین
ازان جمعہ تنمہ شاہمردان ورہ
سپین جوش و شہت کوہانہ شیر
نہ دون زور و ذوالفقار از میان انہ

دین میانہ بجنتہ بہ شیر شکار
مہ چھوم پی گمانہ علی پہلوان
شہن دپو وزیرس بہ فوج گران
مگر زندہ انزن رٹت خواہ مخواہ
اگر زندہ انہ ہن رٹت پہلوان
نہ بوزرت ہتھن دراو فوج گران
ہزاران علم ہای گلگون بہار
بشور آے نقارہ ہای گران
زبانگ طرم وتھوتھوی ہول حال
زخر مہرہ آواز تزھ ہولناک
نہ ڈیشت علیؑ ولی نامدار
الٰہی زہ چھوک قادر کارساز
مہ کر ونکنس زور و قوت عطا
بواک چھوس نہ کافر زحد بیشمار
ونت پی تھون سر نتھر بر زمین

نگوی زالہ پانے امس کیاہ چھوار
یہوی آسہ بیشک یل نوجوان
ٹکمن گزہ زہ بر حیدر پہلوان
لبک می نشن زیادہ تر پایگاہ
یہوی آسہ بیشک یل نوجوان
بمیدان جنگ آن وزیر زمان
کرک ایستادہ ہزاران ہزار
تزلزل سپون در زمین و زمان
پریشان سپین مغزہای خیال
نبر درایہ شیرن سپین چاک چاک
سپین عذر خواہ با خداوندگار
بقدرت رجھین چھوک نشیب و فراز
بمن پٹ کرم فتح و نصرت عطا
چھوین جایہ ون فضل جانوی بکار
ینن حال باؤن بجان آفرین

سرکدن زور و ذوالفقار جبس اندر
کڈرن ازفرن زانو ازدرہ میان
تزن نعرہ سنہ کیس سہرش سرار
لبن ور گوز سپین ہیں سپی شکار
صفا صف و سپین شیر علی انتظار
سپین سارے نبہوی

چھوی کمٹ ازان نعرہ سہمناک
سپین سی ہزار از سمکہ ہلاک
پہیر پیو مفاتح ز نکت شہی
زہوش و خرد تس نہ کینہا گہی
یہوی نعرہ ہمیکین ہولناک
سکنن دلدس گو بالا ترس و باک
بشور رہ او مانند فیل دمان
زنت زهنتہ زنجیر در یکرتان
و دون رہ او مانند شیر شکار
کرن کافرن ہر طرف نار و ار
کرن مارہ کافر زحد بیشمار
پہلی وانو نزدیک ایتہ بجار
تمس کپی و جہت شادمان گو علی
ورتن جف تمس دلدس ولی

تہ ڈلیشت پراکندہ گے اہل نار	تعجب کرن لگ تمی نابکار
ہوش آئے تم کافر بد گہر	کروک گبیر بر حیدر نامور
ہتنک تیر باران کرن ہر طرف	علی صاحبس ہٹ تمو چون ہدف
تہ ڈلیشت علی ولی نامدار	سپین حملہ زن شیر شکار
کرن ذو الفقار جلی تم نبر	دون کافرن ژاو نو جبس اندر
ہتن حملہ ہر سو کرن ہمچو شیر	زہر سوانن کافران تم بزیر
زہر سو وڈاون تمی بے شمار	ہزاران دتن درنہ از ذو الفقار
کڈن یا ہتھن آسو گرز گران	گرڑھن روز تھن آس تم بدگمان
زنیزہ کرن آسو سنگن شگاف	اڑن کافرن آس در پشت ناف
کڈن یا ہتھن ضرب تیغ بران	شہ ست زن اکی زنجہ ستین بران
وچھت ہر دی اہل یل نامور	ہیٹھس ہٹ یوان آس تم بد سیر
زہر سو پکین آسو دریای خون	سو میدان سراسر گمت لالہ گون
زان حال گو کافرن اضطراب	پریشان سپین سخت بے آب و تاب
دیک حیدر س اے یل نامور	زہ چھوک آدمی یا کہ جن و بشر
برای خداون پتن ناؤ صاف	زہ کس نامور چھوک بغیر از خلاف

تہ بوزت بجنس رہ سو شیر خدا
سپین تہ دین چھوک کہ اپڑ رہیا
بسند چھوہ تو ی دشمن کینہ ور
سو بوی گو سی اے کافر بد گہر
کہ یعنی دین می چہ شیر جبار
علی و لی حیدر نامدار
مہ نشی شیر واز در این کرچھ ناب
مہ ڈلیشت گرڑھن سنگ خارا چھ ایب
بہ کافرو بوز پیغمبر گفت گو
گرڑھت پادشاہس ونک رو برو
سپین لات و عزی زہ پڑھ ممبر پکن
این و سر سری ژی نشہ پہلوان
نتی اتہ شاہ من کرن حسم نہ
وزیرکس دین فتح کڈہ سپیر
پہلواز کہ وزیران تہ سپہ ران تمام
سپاہیان کرد ان ہمہ خاص و عام
پیش لشکر سبھی چھیاب
سپین جمع سی ان نشانہ بان نشان
چوودریای فلنہ ہر اشتاب
ہم شا ہن بغیر از درد بیک
دیک یاور ہر دو ان جنبیک
سرکش قیس جملہ ہر فریک
ہر شکو کیک سمر رمانند تیر
سرد و حملہ کیک ان اہل لشکر پیچیاب
ر نجون درمیان اسے ماننددریای آب
سبھی اسے ماننددریای آب
وتھن اسے علی ولی نامدار
تہ ڈلیشت سوی سوی وکر
سپین عذر خواہ سوی ایزد ذوالجلال
این یاد سوی پٹ بلا بیل و قال
گرن نیکیہ نس

زبالا گرس اک سروش ندا
اگرچہ یمو فوج اُن سربسر
کنن یام گو حیدرس این پیام
ازان پس سپُن دُلدُلس پٹ سوار
وتھوت ائے کافر یمین و یسار
تہ ڈیشت سپین مرتضی اخشمگین
ازان نعرہ کافر وست پی تمام
پس انگہ رٹن درمیان ذوالفقار
خدا این تتی سوز روح الامین
دُپن تس ژہ گرھد ائے امین خدا
بحکم خدا جبرئیل امین
وچھن حیدرن یام فوج گران
کڈن ذوالفقار جلی از نیام
کرنہ لگو یلہ غیبکوی فوج جنگ
دوون بیت کنوی آسو شیر جبار

ہبر غم ژہ ائے حیدر باصفا
دِتی فتح ژی ایزد داد گر!
دُو گانہ پرُن بہر شکرانہ تمام
دوَن ژاؤ در فوج دوزخ تمام
کرک کریک بر حیدر نامدار
کرُن از غضب نعرہ سہمگین
سپُن کشتہ ست تاس تم بدلگام
ژٹن ہیچو کاہ تم یمین و یسار
بنزدیک حیدر شہ مومنین
ملائیک ہتھن پیش شیر خدا
تتی آؤ نزد شہ مومنین
ملائیک نمی سہمگین بگیران
کرن کافرن منز قیامت تمام
سپین کافر بدگہر سخت تنگ
یون سر تھر کافرن بے شمار

ونن میانو بوزت نه اصلا نگر
دلیس شهر یارن مه کر گو گمان
وچهو منه امس هیو مه کا نه شهسوار
اگرچه کرو جنگ با شیر زاد
مگر چهوم دلس منز پون بی صلاح
کرس عذر خواهی زحد بیشمار
یله صبحنس آفتاب منیر
جهان گو منور کران تا کران
علی ولی حیدر نامدار
دژن دلدلس جف بمانند شیر
بجولان کرین خسته روی زمین
دژن کر یک مانند غران پلنگ
ازان نعره گو کافرن لرز جان
دون گو وزیر نز د شیر ژیان
قسم چهوی تستدیم ژه پیدا کرک

تولت فتنه پانے بلا در دسر
زبردست تیهو حیدر پهلوان
گوتی زن کرن لشکر تار و مار
یقینا کری سار لشکر بباد!
بنر دیک حیدر ژه گزه صبحگاه
که شاید نرم گزه سو شیر شکار
کهست گو بر افلاک دیر بنه پیر
نبر درای گردان جنگ آوران
سپین فارغ از امر پروردگار
پکان درای بیبدانس اندر دلیر
به نیزه کرن خسته چرخ برین
ایتو کافر و جلد بمیدان جنگ
وچهوک یله بمیدان سو شیر غران
دین تس که اے نامور پهلوان
باین زور و قوت هویدا کروک

دین تس که اے کافر بدگهر
ته بوزت بخنده سپین نامور
زه گژه باز گشت ایجهان پهلوان
یه کنیژ زه منگوتی دمو بیگمان
عفو کر پیاس اس خداوندگار
سپین لیر از جنگ اے نامدار
رحد بعل و گوهر دمو پیدا رنگ
پیاس خداده بجات اے پلنگ
زه دریه پادشاهس بروشنزوان
دین چهوی علی ولی پهلوان
زهغنن گفر زاودن کرن دین قبول
گر شهو راضی سارن محمد رسول
دمو بوامان ازدم ذوالفقار
زنار انجهنسم گر شهو سنگار

۲۰

کره بواده خون اد هسم معاف
نتی توه کرو جبل و نیو توه مصاف
ته بوزت دون گو وزیر یمان
ودین پادشاهس بیوی داستان
علی ولی حیدر پاک شان
دین چهوی ژولے شیر پار جهان
بیرین محمد کرو توه قرار
ومو بوامان ازدم ذوالفقار
ته بوزت سپین در غضب شهر یکار
جبو بار سپیه و توته آتش فگار
وزیرس دپین فوج کد صد هزار
زبردست یم الغی کار زار

دُوم مه جگر و النجه کباب
بجلدی مه نش انه ناؤن رٹت
یه بوزت وزیرن کرن حکم نر
زگردان جنگی کڈن صد ہزار
زبانگ طرم و تهو تهوی گیر و دار
پکن درایه لشکر زبس طمطراق
ته ڈلیشت علی شیر پروردگار
کرُن نعره مانند غران پلنگ
ازان نعره پیو کافرن لرزِ جان
بهوش آئے بله تهد و تهت گگے زجائے
کروک حمله ہر سویه تیر و کمان
ته ڈلیشت سپُن مرتضیٰ کینه خواه
کران حمله بو ہمچو شیر شکار
ستیو ہت بمانند فیل دمان
یون ہت صفس پٹ دون تت تلف

چهو نتهو خبره سر حیدر بوتراب
ننه گرڅه تراون تتی سر ژٹت
اُنن سمبرت فوج تم سر بسر
بهر سو تلکُ سخت گرد و غبار
سپُن زلزله در ہمه کوہسار
تو لکُ شور و غوغا بروم و عراق
دوان ژاؤ در لشکر صد ہزار
رٹت ذوالفقارن درخشان بجنگ
نتهر بر زمین پے حود بوانگان
رٹنگ درمیان حیدر نبک ژائی
رٹن بر سپر حیدرِ پاک شان
زہر سو کرن ہتنه کافر تباه
گهی بر زمین و گهے بر پسار
ژٹن کافرن گو به تیغ و سنان
کران آسو خالی تمن صف بصف

وچهیت کافران لرزه بهان چین
بشته سو سپیدان پلیستان سپین
سپهون خون جوشان چو سیل بهار
لان ابره مردوان و دران سر بر دار
بجنب سرکفاران علی پهلوان
سپهون ننهم عاجز بل لوجوان
غلط کو بتران حیدر نامدار
بکشته صیاه زاده نه عاجز زجنگ سرکفار
[illegible] ناموار

کمه بر زمین جیب سر
بر زمین زمین بر
ستها سرہر زمین بهمیدان جنگ
دوستی بیدار ہجوان جنگ
پیاده نشین
بنجیب از خدا کاهم نه پادرون شنین

غرض آسو حیدر بمیدان جنگ
کرن ہر طرف حمله ہمچون پلنگ
گگی ہی بس از خنجر خونفشان
گگی ہی بو زیر هیگر زگران
کرن کافرن پاره پاره جگر
ہزاران کرن ماره دوزخ اثر

نه زلتم بس بیو چهو ضرب المثل
بس بیو چهونه اسمت ساحل
چهونه به سمت پیش ویس اشکار
چین نتهو دولاور دوبن روزگار
نظر سر تمر کرن بر بل پاکدین
ته ڈلیشت متقابل سپین ونجه بن

اگرچه ليو آسو اسفنديار — به ظاهر چهو فولادتن استوار

گمانه مه چهوم يدهيتوي روزه جنگ — اکهاه زنده تراوي نه هيتهو هيبه پلنگ

ببيت کن سو حيدر لبسوي خدا — کران التجا آسو بر اين مدعا

دپن آسو اے پاک پروردگار — ژه رستوي مه کانهه چهو مينه غمخوار و يار

ايمنا بنا گه رسالتماب — هتهن فوج لشکره شتابان شتاب

زبين زخم ها آسو ثر دردناک — کرت تکيه بر ايزد ذات پاک

ببيت کن يله ذات خير البشر — مدينه نبر دراو باکروفر

هت اصحاب بيه يار عالي تبار — پکن آس در کوه هامون زار

چهل روز گذرت رسالتماب — پکان وات تم بر لب جوي آب

در انجا سين در تفکر صحاب — تر و کتهه کنن اس ز دريای آب

صحابو کروک عرض پيش رسول — تر و تاره کتهه پاٹ اے ذوالقبول

ڈپک تس که اے سرور نامور — يله فوج فرعون بيداد گو

بدنبال موسى تمي نابکار — دوان آس هت خنجر آبدار

ژلان آسو موسى بفرسنگ و ميل — تيام وات تم بر لب رود نيل

نجوش آو موسى عليه السلام — کڈن ضرب عاصه بدريا تمام

ڈپک يار باکرمه مطلب حصول
تمي آنه يه او جبرئيل امين
بدرگاه آن سيد المرسلين
ز بعد سلام تم کرن اين کلام
ڈپن تس که اے سرور نيک نام
بتهي پاٹ چهوي حکم حق يا جناب
بدريا و بيو ته شتابان شتاب

پيه لوزن سين در تفکر رسول
تريو يتهو ز دريا گر صهونه پل
تهوتي معجزه گر عيان يار رسول
خدا اين تمي زال ابحر کس اندر
پتي فوج فرعون و نهو جلد تر
نژرت گو سو موسى پتو تيز از برق
بحکم خدا آب گو يک طرف

ثه لوزت جنابن همه دوستان
وتن پيش ياران عالي نشان
ازان پس اجيب همه لشکر مآب
گور وسان وتهو فوج عاين
تنن سي ز دريا بيه حسن بيه حسين
همه فوج و لشکر عالي نشان
بيه يار و اصحاب عالي نشان
کهيست سي کنارس بلا خوف جان
ژه دليت مقابل سين پن در عجب
سيس پادشاه چهو عالي نسب
ڈپک نس که اے شهنشاه پر جهان
چهي دي چهو پيش نامور حيدر بو تراب
ژه صدري برادر به عاليجناب

محمدؐ علیؑ چھوی برادر ہسم
نہ چھوک ہیم دریانہ از آب و نار
تہ بوزرت متقاتل سپین پر شرار
گنڈن ول سلاح سلب گو تیار
ونے کیاہ تمس لشکر بیشمار
ہمی درای میدانس اندر پکین
زانبوہ لشکر ہوا بستہ گو
وڈن داتو فرش زمین بر فلک
زبانگ ستوران چنان شد غریو
غرض دراوشہ باہمیں طمطراق
بریت کن پکان آو سوی جبرئیلؑ
دپن تس کہ اے حیدرؑ بوتراب
پکان آہی سلطان ہر دو جہان
تہ بوزرت سپین شاد شیر جبارؑ
دپن تس کہ اے دلدل تیز گام

چھنہ کو نہ چیزک رٹن ہیم زہ غم
نہ چھوک یاری خاص پروردگار
زرس تن بمانند ہیزم زنار
بمیدان گڈن لشکر بیشمار
چہل لچھ پیادہ چہل لچھ سوار
سپین زلزلہ در تمام زمین
زسم ستوران زمین خستہ گو
سپین شور و شر در تمامی ملک
پریشان سپین شیر واژ در تہ دیو
زبس لرزہ گو خارہ سنگین تہ چاک
بنزدیک حیدرؑ بلا قال و قیل
مبر غم ازین لشکر بیحساب
درین شہر ہنت فوج ہندوستان
زشادی دتن دلدلس کن فگار
ہمی واتو تیوہ شاہ خیر الانامؐ

۲۳

کرن یا خداوند ارض و سما
نہ دلیرت جنابن ز دل التجا
گمن غیب میدان و ہامون دغار
جہانس اکس آسو فوج کفار
کرن ناتہ جہاناہ وچھن در غبار
نظر آنجنابن بسوی کفار
بگرد سپاہ آس آن نوجوان
حسین و حسن چھو شیر ژیان

سر ناز تراوک پتھر بر زمین
پنن حال باوک بجان آفرین
خدا ین تہ سوز روح الامین
نبر ہت بدرگاہ سلطان دین
نی جبرئیل آو بفوج گران
حضور شہنشاہ کون و مکان

۲۷

جنابس رسول اللہ صلعم ووین امداد
بدو ذات پاک پننہ کرن عطا
فتح زی جادو پی پھٹ کرن پتہ ووارد
کرس امداد

پرون حمد ایزد داد گر
دگر بار گو چست و چالاک تر

بیت کن مقاتل بمیدان جنگ
کمر بستہ لشکر ہتھن بہر جنگ

دین آسو فوجس شہ بد گہر
کرو یک قلم حملہ سخت تر

گر چھو نتیھو نہ نیرت شہ مرسلین
چھو در دام این باز مشکل ترین

چھو بڑ ساحرا حیدر بوتراب
برادر چھو تمندہ سالتماب

انگ جادوی سیت جہاناہ تنگ
نہ چھوک بیم دریا نہ چھوک خوف جنگ

ولیکن مہ چھم لشکر بے حساب
مرن جادہت اندرین اضطراب

ونت بی کرن کر یک تم سہمگین
کہ ائے جادوان حیدر پاکدین

یون کو نہ چھوک جل بمیدان جنگ
ننی پہلوانی مہ نشں بید رنگ

یہ بوزرت بشور آو شیر جبار
بمیدان تہین پیوپئے کارزار

بمیدان تہین پئے صحابہ تمام
بحکم شہنشاہ خیر الانام

کرک صف مقابل بمیدان جنگ
زہیبت ثان آس شیر و پلنگ

صف قلبس اندر شہ انبیا
دون جلوہ مانند شمس الضحا

وچھن آسو حیدر چو شیر ژیان
کہو فر آسو فاروق عالی نشان

بیت کن ابوبکر مانند شیر
بدیگر طرف خاصہ عثمان دلیر

[illegible]

صحابہ تہ ڈلیشت بشو آیہ سخت
زہر سو سپن سخت تر طمطراق
کہ روز قیامت پدیدار گو
سپنؒ خون جاری چو سیل بہار
ز بول شتر ہا و اسپان و فیل
اکیت کنؒ علیؑ شیر پروردگار
ڈوان ہتہ کنوی آسو شیر جبار
کران آسو خالی تمن صف بصف
بیت کنؒ عمرؓ ہمچو غران پلنگ
کران نعرہ مانند رعد بہار
بیت کنؒ ابوبکرؓ عالی نشان
بہ تیزہ کران آسو سنگین شگاف
بیت کنؒ سو عثمان یل نوجوان
دوان تیر بسن آسو از خشم و کین
گمت کینہ در چار خنجر گذار

کروک حملہ مانند یک لوہ لخت
کہ گویا دست آسمان پیونچاک
پر از لرزہ ساروی یہ سمسار گو
سراسر سو میدان سپنؒ لالہ زار
سپنؒ بحر جاری چو دریای نیل
ہزاران ڈیون در تہ از ذوالفقار
زہیبت پون اک اکس ہٹ کفار
یوان بیت صفس ہٹ کران نت تلف
رٹت گرزہ گاو پیکر بچنگ
ژٹن کافرن کہ یمین و یسار
کرن سرنگون آسو گردن کشان
بگرہ وڈاون تن کوہ قاف
کرن تیر باران تمن بیکمان
شون آسو کس زورہ اندر زمین
گرک مارہ کافر زحد بیشمار

حسین و حسن ان امام زمان
کرن حملہ مانند شیر ژیان
بتیغ و یک بار کروان اسلامیان
سہمناک کینہ ور دیکھ شیر ژیان
سپاہ روز خشنہ پیل بے کمان
سو او دیوہ سپن سیہ آسمان
بیتن سپن کران آسو تیغ جبریل
بفوج ملک سخت بیقال و میل
ملک یک نبیی کران ان انجیل
زمین ملکانن ان سخت ان ان نشاب
سمندر سپن خون دریا شتاب
سمندر ناو بیشکیل بنامن سر اب
سپن ناو بیشکیل از صبح تا وقت شام
کروک جنگ یاز رہاند کی تمام
سہ دو دیدہ

۲۵

جنابن بحیدرؓ دپن اے دلیر
وزیرن بجنگ کیتاہ سپن مارہ شیر
وزیرن بخبرن اے رسول کبار
بیکر و وارہ فوجس سراسر شمار
وزیرن بجنگ دہ ساس مرد یوان
شہادت لبت لگے بدار الامان
تہ بوزرت جنابن بسوی خدا
تمن کتو منکران مغفرت در دعا
بیتن کن مقاتل سپن پر غمین
بہ بازگشت آواز جنگ و کین
وزیرکس دپن اے وزیر زمان
کشتہ کیتاہ دلاور جوان
سپن وزیرن دپس اے شہ نامدار
سپن مارہ یہ ۱۲ لچھ تہ پنجاہ ہزار

وینو دل کان ہیچ چاره جوئی کره
وزیر و دیپس ای شه نامور
زه بس خوبر و دختر سیم بر
بسامانه پیرون به چشک قمر
بیه پست درس در لعل و گہر
گر تھو صبحنس پیش شاه جہان
سه دختر د موتس ہمو تس امان

دیک و شہر یارن چھو کی مشوره
لیود شمنس نشن امان بیکمان
کرکی بیه زه ای شہر یار جہان
چھوه اک مشوره اک یون دلپذیر
وزیر و دپس ای شه بے نظیر
کہن بیه زه دشمن لیواس امان
کرد مشوره کنھوم اندر زمان

زه پچھ خسته زخمی گمت ناتوان
نه بوزت مقابل سپین زرد روی
دریغا کیجا لشکر بے شمار
وزیرن دیپس ائے شه باوفا
سو بدروی تختال بدر و کمین
بیه بوزت دیپس پادشاہن یه حال
دلاور چھ یتھه عربکی تیغ زن
کمو منزه چھو نه گو نھه اکھاه ناتوان
مگر زیاده جنگی چھو شیر جبار
به تدبیر از رات سوی نامور
نه بوزت وزیر و دیپس یتھو حال
چھو ما سہل یتھو نامور پہلوان
کنوی زنو اژن در صف صد ہزار
نه پانس ژه معلوم سپنوی عیان
بیه بوزت در اندیشه گو شہریار

چھ اک پچھ تمو لبسته کرمت جوان
پتھر بر زمین پیو تلن ہای ہوی
دریغا کیجا جاه و حشمت وقار
وینا می مه کر خواہش کازار
نمی فتنه برپا کرون جنگ و کین
مه کر آسو معلوم یتھو حسب حال
پلنگ دمان شیر نر فیل تن
بہر کس چھ مانند شیر ژیان
نمی فوج برہم کرم بے شمار
کرون گر ژھه بسته بلا خوف ڈر
مگر ائے شہنشاه فرخنده فال
کرت لبسته آنن تتاب و توان
بیکدم کرن سارنی لوره پار
چھو کتھو زور و رحیدر پاکشان
وزیر س پر ژہن کیاه چھو تدبیر کار

[illegible]

زلف آنس پیچان سیہ مار زن
نتہ آنس نیم سنبل تابدار
سیہ موی بلہ آنس تراون بری
نتہ آسو ظلمات سوی موی سر
کمان ابروں بلہ لدن آنس گون
بمژگان کرن آنس شکار
بجادو سیہ چشمہ نیبر زلہ
کرن بلہ کرشمہ سہ حور و پری
الف ہیو چیو کیاہ نتہ خنجر تمس
عقیقی زہ لب تمندی تابدار
گلابی ز حسن خال ہندوی تمس
نرہ تمسنرہ پوشہ تھرہ زن بہار
تمن خون آدم بجائے حنا
صفا سینہ ڈیشت خجل آفتاب
نتہ آنس سیمین بدن زن بہار

سیہ زاغ یا در شب تار زن
پریشان کرت بہر ازار یار
لگن زالہ عاشق ازان مشکموی
پکن تت اندر آبحیوان زبر
کرن مارہ عاشق گرھن غرق خون
وچھن بیس اکھاہ سوی ودان زار زار
نتہ آنس بادام برگ گلہ
گرھن آنس رلوزت مہ و مشتری
مژہ تیر کیاہ بمہ و بخجر تمس
دہن غنچہ تت منز دُر خوشگوار
میان زنخدان کوثر تمس
بقدرت روپہ دستہ گیمت تیار
برمن دل گرھن عاشقن زُو فنا
لگت آسو روزت سو بے آب و تاب
شبن تت پٹھن میوہ ہای انار

۲۷

سراسر دکھت گے پیاہان دین
پکن یا جماعت نماز نیتین
ستی حکم پیغمبر کرد کار

ورنے کیاہ پتھ پارٹ بیہ کین کتی
کنیزان غلامان پکن بیتن کتی
لدت رود گوہر دُر تابدار
پراز بار اشتر ہزاران ہزار
کنیزان غلامان ہزاران ہزار
عماری اندر دختر شہر یار
لون نور ہیم آس یا عجز و زار
نظر یام تراوک بسوی کفار

چھبو زن پین خشمگین ان شہ مرسلین
دین چھوک کرے کافران لعین
وزیرن ویلا کری چھو شہنشاہ کون و مکان
تھیو تحقیقن سمو بیان
دیو ون ز لطف و کرم مہرپناہ
بصد عجز و زاری دین چھو یہ شاہ
کری پیشکش نذر از یوم دیر
منگک پد بپہ لعل و دُر و گہر
خطا معاف کراے اے شہ نامدار
بصد آرزو چھوس لو ببیر دوار

کرو بارہ توہ ادھم نامور
بو کر زارہ تہ بخشو دہ لئے بسیر
ولی یڈ کرو دین ساری قبول
رضامند تیتو خدا و رسول

بیہ پارچہ رنگ برنگ آسن کیاہ
امیران و زیران ز حد بیشمار
یکن با عماری خورد و کلان
پُر از بار اُشتر ہزاران ہزار
باین حشمت و جاہ و فر تمام
گرک دست بستہ جنابس سلام
تہ ڈیشیت سُین در عجب آنجناب
چھہ کتیم کنیز و غلامان بہ مال
شتر ہا پر از لعل و گوہر برت
مدعا کیاہ ات اندر وینو زد دتر
تہ بوزت سُین دست بستہ وزیر
عماری اندر دخترِ شہریار
لدوی پادشاہن سلام نیاز
یہ دختر مہ اسم گرامی عزیز
بیہ لعل و گوہر بہ جاہ و حشم

زرہ بف و اطلاس تم آسن کیاہ
چھکن بر عماری دُرِ تابدار
چھکن سیم و زر آسن بیگمان
لدت زر دگوہر درِ تابدار
گرہت پی بدرگاہ خیر الانام
نرمی کُرن ہتو کھ شیرین کلام
دین کافرن اے شقی ناصواب
چھو کیاہ در عماری وینو قیل و قال
بیہ اسپ ابلق سراسر حرت
توہی اے ستمگار دوزخ اثر
گرک عرض اے شاہ گردن فراز
چھو تس سیت این جاہ حشمت وقار
ژ کر عفو اے شاہ گردن فراز
رٹن با خوشی چھے ون چانی کنیز
ژہ کُن سوزم اے سرور محتشم

گل اندام بوزرت سپین شادمان — پرون کلمه دلول تم از شوق جان
بیت کن وزیر آیه نزدیک شاه — ونک گفت پیغمبر ﷺ باصفا
سراسر ونک پادشاهس سوال — پیغمبرن آسو کرمت مقال
نه بوزرت سپین در غضب شهریار — کھتس وخشم از حد سپین پر شرار
وزیرن کرن قهر تم سخت تر — دنو مشوره بد که ای بد گهر
عزیز از دل و جان آسم سه گور — بدنیانته آسس گویا که حور
لجم سے بدست شه جاودان — چه مشکل لبن باز وبیگمان
نه بوزرت سپین تم وزیر لاجواب — زشرمندگی کینھ نه رودتنه تلب
ازان پس شهن قسم نمرو دکھیو — بقهر وشرارت ئسو پرنار گو
تمیس از غضب کھتو شرارت بسر — پئی بر جگر تس هے زن تبر
تمس هوش وحس از دل تیره گو — سو دز بحر غم برگ کاه ایره گو
کرن خواب و خوردن نتامت حرام — نتامت نه همه مومنن انتقام
کرن حکم نیز همه خاص و عام — بمیدان جنگ از پے انتقام
غرض درایه تم کافر زشت کار — بمیدان جنگ از پے کارزار
چو سیلاب جوشان بکین گے کفار — تلک سخت هر سوی گرد و غبار

نبانیک سے شلوران تھوی وتھوخت وشم
نین سے سمانن سپین بی بکو اسے ثمن
و مے گادو مه انتھوی سے غزات
نیان سپین شپ و ازو و ترو ویلا
زاران علمه بلندو دراز
سے سے صف مرتب بیاده لصد اشیار
سپین بار و موران اسے بمیدان جنگ
صف قلبس اسے اندرانن سے کیانک
ایت اسے اسو دار دست اسے نبر و
بہ سو تھون نامداران اسے بر بر
دلاور نمی شکن اسے ساه
بیکیطرف وپرس اسے دیناوردین
نبرداو بافوج و ر

بمیدان یمین پی صحابه تمام
بیه چار یار رسول انام ﷺ
کرکی صف مرتب بمیدان جنگ
مقابل سپین ہمچو شیر و پلنگ
صف قلبس اندر رسالتمآب ﷺ
سپین جلوه گر چون مه و آفتاب
صف میمنس ہمچو فولاد کوه
ستاده سپین جنگ رنگ نبرد
صف میسرس مثل غزان پلنگ
الیساده سپین اہم جنگ
بدیگر طرف بوبکر ہمچو شیر
بیت کی سو عثمان گرد دلیر
علی ضیا جبین نور دیده ملخ
کدت تیغ بران ترازیبه نام

بګرزه و ډاون هزاران جوان
پیت کن عمر همچو شیر غران
به شمشیر شیرن کړن ګوشمار
الکت کن علی شیر پروردګار
هک ماره کفار دوزخ نشان
پین خونه سیلاب روان بیګمان
زبیت ژلان ګیه شیر و پلنګ
دو لشکر مقابل یله ګیه بجنګ

به نیزه کړان اسو سنګنن شګاف
به شمشیر بران ژمن کوه قاف
به یګر طرف آرن بل نامور
ابوبکر صدیق فرخنده سر
کړن از تیز زین سوارن تباه
به نیزه و ډاون دشمن مثل کاه

بزور دست عثمان چو غران پلنګ
[illegible]

گوډن گوزلشکر مومنن	نبرد را و حیدر پی جنگ و کین
کړن نعره مانند غران پلنګ	الو کافر و ل بمیدان جنگ
تە بوزت شهن لشکر ده هزار	روانه کړن به سر کارزار
یوانی رټک در میان نامور	تو لک هر طرف گرز و تیغ و تبر
تە ډلیشت علیؑ صاحب از قهر	کړن ذوالفقارن جلی ول بنر
کړن حمله مانند آشفته فیل	کړ ول خون روان همچو دریای نیل
کړن حمله گو همچو غران پلنگ	بهر سوانن کافران سخت تنگ
تە ډلیشت لبشور آو عمر خطاب	کړن تیز توسن بمانند آب
دون ژاو در لشکر کافران	بشمشیر بران کړن خون روان
یه ډلیشت مقاتل سین پرشرار	روان کړن لشکر بی شمار
رټک در میان آن دو لر دلیر	کړک حمله هر سو بمانند شیر
تە ډلیشت صحابه لبشور آیه سخت	وتهت آئے بر کافر تیره بخت
مله وک تمن کافرن طمطراق	سین زلزله تا بروم و عراق
زهر سو سین سخت تر طمطراق	که گو وست آسمان پیو نجاک
وتهت آی یک حمله ساری کفار	سین زیر لشکر همه دشت و خار

کړن ماره کافران هزاران هزار
[illegible]
الامان الامان

خلک گونہ تیس گونہ سیت تا ریسوی
کڑدن تیغ بران لکش روبروی
دڑن کافرس اے شتمی پہ سرجو
ون ارٹ سپاہ گوا ضرب تیغ دو دیہ
باین تیغ بران کرت ول لشکر اے تباہ
ہمیشہ زندہ رود کرب ول زیرجبا
کڑن ذوالفقار جلی ارکلس تیر دو دہ
جھیت کافران ارکلس پہ باسپر
علی صاحبن از تیغ دو
دوستی ضرب ارتیغ دو
دودوتن ضربس ارتیغ حاکی
لکاون ضرب کافریس انجکی
ازان ضرب سپاہ کہ پیسان انجکان
سرین سیت بعد سپر زمین آسمان
تہ بیپارٹ چھوی ہم الگ زدہ دوزنیان
سنگ لات ودناسی اسکی رود رغنان

تہ بوزرت مقاتل سپٹن پرشرار	مقابل سپٹن سوی لشبیر جبائے
دڑن حیدرس اے شہ بوتراب	کروت جادوی سیت جہانا خراب
وناسی ازین ملک گرزہ بازگشت	دمی لعل و گوہر کرے پیش کش
تہ بوزرت نہ ای گرد بیم و باک	وڈاوت بگرزہ سوت ون بخاک
باین تیغ بران کری پارہ پار	نہت لستہ یا زندہ زالت بنار
تہ بوزرت بکین آو شیر جبائے	دڑن شہر یارس چھوی زو بکار
تہ پر کلمہ قل دل بصدق و یقین	لبک سرفرازی بدنیا و دین
کرک پادشاہی بہک برقرار	امان بودمی از دم ذوالفقار
تہ بوزرت لشور آو سوی بدگہر	دوستی تلن گرزہ گاو سر
دتن سوی برت بر سر پہلوان	بزور و بقوت بتاب و توان
علی صاحبن رٹ سپر درزمان	بنایدیزدان لبت گو امان
پتی حملہ کر کافرن زود تر	تلن گرزہ لاین بہ بار دگر
علی صاحبن یاد مولی اکردن	رٹن بر سپر گرزہ دب رد کرون
تریکیم حملہ شاہن انن از قہر	دتن حیدرس گرزہ گاو سر
امان گو لبت حیدر بوتراب	ستھاہ خشمگین گو ازان پیچ و تاب

۳۱

غرض مودیلہ کافر بدگہر
رہنت لگے کفاران بیدادگر
سپٹن حکم شاہ رسالتماب
کرو حملہ بر فوج دوزخ شتاب
دتھنت آیہ اصحاب یاران تمام
کرکی کافرن منہ قیامت تمام
تہ ولیشت انن کافران اضطراب
ازانجا زلن آسے بے آب و تاب
ودن زایہ شہرسی اندر خاص و عام
کرکر بستہ دروازہ شہرکی تمام
پرے گوکی لاران شہ بوتراب
کڑن مولہ دروازہ شہرکی تمام
اندر ژاو شہرسی اندر شہ بوتراب
پرے ژاتی اصحاب مانند آب

مرینک زن و مرد پیر و جوان
سین پیشتر وتم مبارک کرآن
ہزاران ثنا صلاحتی کس پیشمار
کہ امام گو نامہ مت شکمار
خدایا پہ اک جناب رسول ؐ
یتم بر کرم کرمہ مطلب حصول
باکن چاریار رسول کبار
رچھوم در پناہ ای خداوندگار
بشاہ حسن ہم بشاہ حسین ع
بہ آن عابدین فاطمہ نور عین
بہ دیناو عقبی تھوم شاد شاد
بیوی آرزو چھوم بیوی چھوم مراد
بہ اردو یہ نامہ وچھوم مشکمار
رقم کر متن تہ ہجرت تختہ سالی

۳۲

ولیکن چھپہ کا شہر ہین نت بنالی
سو ان کہ چھپو لذت انجباب
یارو دیو ان کر غیرت سخت تر
تہ دو نیست سہ ونم مخلص
سر شیر نامہ سوی نامور
عمو صاحب لقب شمس ۱۵ سہ زبر
محمد منور سہ اندر جہان

پتی اژ دو شاہ رسالتماب صلے
و دن آیہ شہر کہ ہمہ خاص و عام
کرکے دست بستہ ادای سلام
زن و مرد نزدیک خیر صلے الانام
امیران وزیران مسلمان سین
ازان پس بحکم رسول کبار
بنا مسجدن ہندہ سین جابجا
سین شہر قندور روشن تمام
پس انکہ جنابہ امیر و وزیر
ازان جملہ اُن حضرتن اک وزیر
بجای مقابل بناودن سو شاہ
دران شہر قندور از کافران
ازان پس شہنشاہ خیر البشر صلے
بفتح و ظفر آن رسالتماب صلے
بفتح و ظفر آن رسالت پناہ

کھست بیوٹ تختس سو چون آفتاب
بر خدمت شاہ خیر الانام
پڑن کلمہ گے ہر یکے خاص و عام
یون گے پڑن کلمہ تم خاص و عام
کنیزان غلامان ثناخوان سین
تپل خانہ ساروی کروک لوہ پار
سین بانگ و صلوات شام و بگاہ
بدین محمد علیہ السلام
اِنِ بونلن کن تم صغیر و کبیر
بناون شہنشاہ آفاق گیر
بدین محمد صلے لبون بگاہ
نشانہ کونے رُود نہ بیگیان
بطیبہ زمین آؤ با کر و فر
بہ یثرب زمین وا تو مانند آب
بہ یثرب زمین وا تو مانند ماہ

سو بد شاعر ۱۵ سہ سکیان
زو نند شیرین سخن یکسان
ہزاران درود و ہزاران سلام
بہ روح محمد علیہ السلام
بہ شہنشاہ کون و مکان

تمام شد جنگ قندور

راقم پیرزادہ محمد شریف
رنگ بناری

